

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Dvojna mera

Ze nekaj let je minilo, odkar je papež v svoji socialni okrožnici »Quadragesimo anno« ponovno naglasil, da morajo delavci imeti take plače, da bodo mogli dostojno preživeti sebe in družino ter razmeram primerno množiti svojo družinsko imovino. Ker dajejo plače delavcem podjetniki, zato je razumljivo, da je papež svojo socialno okrožnico naslovil tudi na podjetnike in na tiste, ki imajo v rokah oblast, da morejo podjetnike prisiliti, da ravnavajo pravično z delavci. Zato delavcem ni treba venomer dopovedovati, da naj imajo dostojne plače, ker jih stalno zahtevajo in se za nje bore s podjetniki.

Papeževa okrožnica nadalje zahteva, da je treba današnji družabni red popraviti in obnoviti v duhu krščanske pravičnosti in ljubezni in na podlagi solidarnosti vseh stanov. Ta papeževa zahteva se obrača tudi na nas delavce. Vemo, da v boju za svoj obstanek in pravice ne smemo sejati sovraštva in ne uporabljati nasilja, temveč le pravična bojna sredstva. Vemo pa tudi, da pravičnost in ljubezen samo od naše strani ne bo današnjih gospodarskih razmer niti za las spremenila, če papeževih besed ne bodo poslušali tisti, ki o delovnih pogojih odločajo in ki imajo politično in gospodarsko oblast v rokah.

Ce od dveh bratov eden strada, drugi pa se gosti za preobloženo mizo, bomo rekli, da to ni pravično in da je zahteva krščanske ljubezni in pravičnosti, da siti odstopi lačnemu primerni delež. Te zahteve krščanske ljubezni in pravičnosti pa upajo nekateri uresničiti na ta način, da obstoja njih glavno delo v pridiganju stradajočemu o ljubezni in solidarnosti. Ce tako delo za zboljšanje delavskega položaja in za pravičnejšo ureditev družabnega reda sploh ne rodi drugega kot odpor in nezaupanje delavstva, se temu ni čuditi.

Kdor torej uvaja v življenje nauke papeževe okrožnice in se pri tem omejuje na to, da priporoča krščansko ljubezen in solidarnost stanov samo službojemalcem, onih, ki imajo premoženje ter oblast v zasebnem in javnem gospodarstvu, se pa niti z besedo niti s pogledom ne dotakne, ta neposredno sili delovno ljudstvo k potrepljivemu stradanju, posredno pa propagira komunizem. Na tak način enostransko porablja papeževo socialno okrožnico, se pravi postavljati nauk krščanske ljubezni v službo poganskega lašizma.

Nič ne pomaga zato strašiti z rdečo nevarnostjo iz vseh delov sveta. Eno samo sredstvo imamo katoličani proti komunizmu: Delati, da pripravimo tiste, ki imajo premoženje in gospodarsko oblast, do tega, da bodo uresničili misli papeževe socialne okrožnice in da se bodo v svojem gospodarskem in vsem javnem udejstvovanju začeli ravnati po načelih krščanske ljubezni in pravičnosti.

Vemo sicer, da posamezen podjetnik ne more začeti sam, ker bi ga gospodarsko kolo strlo, zato mora biti med prvimi nalogami vseh, ki delajo na socialni preureditvi družbe v smislu papeških okrožnic, da pri tem delu ne pozabijo poudarjati dolžnosti delodajalcev kot drugega važnega faktorja. Ce posamezni podjetnik ne more spričo povezanosti vsega gospodarskega življenja nuditi boljših delovnih pogojev kot ostali, naj bi se vsaj vsi katoliški podjetniki združili in sklepali o tem, katere in koliko teh dolžnosti, ki jih papeška okrožnica naroča podjetnikom, morejo in so jih tudi pripravljene izvršiti. Ali je mar samo delavstvu naložena dolžnost, da pripravlja izpremembo družabnega reda, ali ni ista dolžnost naložena tudi vsem drugim stanovom, predvsem pa podjetništvu? Kje je rečeno, da naj delavstvo v pre-

mišljevanju in potrpljenju vodi borbo za nov red, podjetništvo pa da naj čaka za varnim obzidjem svojih kartelov in stanovskih zastopstev, kdaj jim bo od delavskih organizacij pretila kaka nevarnost, da se bodo proti njej združili brez ozira na svojo politično in svetovno nazorno opredelitev? Vemo, da je ta dolžnost naložena i delavstvu i podjetništvu in da je večje breme in večja dolžnost naložena tistemu, ki ima večjo politično in gospodarsko moč. Kdor venomer očita samo napake delavstvu, kdor smatra za svojo glavno nalogo podirati vzajemnost posameznih delavskih organizacij, ne vidi pa trdne in brezobzirne vzajem-

nosti podjetništva, ki delavčevu eksistenco z dneva v dan bolj poslabšuje, ta ne more imeti mirne vesti, da vrši posebno uspešno delo za nov družabni red. Na eni strani: sramežljivo protestirati proti redukcijam uradniških plač, proti ukinitvi § 219. obrtnega zakona, proti nespoštovanju določil o obratnih zaupnikih, proti omalovaževanju socialne zakonodaje, na drugi strani pa: delavski bataljoni, prisilne strokovne organizacije, komisije in razsodišča, stradalne »minimalne« mezde, stroga roka, kjerkoli se začuje kak upravičen protest delavstva.

Ne bo treba dajati odgovora o tem, koliko lepih in pravičnih besed je kdo izgovoril, treba bo dati odgovor o tem, kaj je kdo pogumnega in iskrenega za boljše ureditev družbe izvršil.

Potek skupščine Del. zbornice

Seje klubov

Zaradi nedeljske skupščine Delavske zbornice so bili zunanji delegati že za soboto povabljeni v Ljubljano, da morejo na sejah svojih klubov pretresti delo zbornice in zavzeti stališče k skupščinskemu dnevnemu redu. Seja kluba krščanskih socialistov je zborovala v soboto ob 18. uri v prostorih JSZ. Sejo je vodil klubov podpredsednik Peter Lombardo, ker je bil predsednik Lojze Žumer splošno na seji nameščenskega kluba DZ. — Tov. Lombardo je podal podroben pregled klubovega delovanja in zadržanja v zbornici od zadnje plenarne seje, poročal je nadalje o izpremembi volilnega reda in podal besedo tov. Žužku, ki je prisotnim razložil proračunski predlog za leto 1937. — Klubovi člani so nato posegli v debato, ki je bila zelo stvarna in živahna.

Po tej debati je načelnik JSZ podal kratko poročilo o položaju Jugoslovanske strokovne zveze s posebnim ozirom na novi položaj, ko je skoro celokupno kat. časopisje otvorilo nanjo nestvarn ogenj. Klub je vzel načelnikovo poročilo na znanje, načelstvu JSZ pa izrekel naslednjo zaupnico:

Zaupnica kluba kršč. socialistov DZ načelstvu JSZ
»Klub krščanskih socialistov DZ na svojem sestanku dne 21. nov. 1936 zvečer je ob navzočnosti vseh članov razun tov. Gasserja sklenil nasloviti načelstvu JSZ sledeče besede:

1. Načelstvu se izreče priznanje, da ob vihar- nih dneh krepko vodi krmilo strokovne organizacije kršč. socialističnega delavstva in da nikdar ne pozablja na osnovno poslanstvo strokovne organizacije.

2. Načelstvu JSZ se odobruje, da svoje skupine pravilno vodi: ko dopušča svojemu članstvu popolno svobodo javnega udejstvovanja in ko istočasno članstva ne sili, da bi iz kakršnihkoli razlogov pozabljalo na prvenstvene koristi delavskega stanu.

3. Klub občuduje vnemo in optimizem, s katerim gre načelstvo pred delavci nasproti valjarju, ki je naročen, da drobi delavske vrste.
Ing. Žumer Lojze, Žužek France, Zupan Ciril, Lešnik Alojzij, Lombardo Peter, Celinšek Jože, Rozman Peter, Kores Martin, Ramovš Janez, Režek Edvard, Lukner Franc, Godeša Ivana.

Zaupnica je bila sprejeta z navdušenjem soglasno. Načelstvo JSZ pa naj tudi naprej kot doslej krepko vodi strokovno politiko kršč. delavstva.

Seja zbornice

Drugi dan je zbornični predsednik Alojzij Sedej ob četrt na 10 otvoril IV. redno skupščino. Pozdravil je predstavnika oblasti, banskega svet-

nika in zborničnega komisarja g. dr. Lovra Bogataja in zastopnika bana g. dr. Ivana Karlina. Podal je kratek pregled o delu zbornice od zadnje skupščine, podrobnejši referat pa je v daljšem govoru imel o položaju delavstva zbornični tajnik Filip Uratnik. Njegov govor je bil precej točen opis sedanjega stanja našega delavstva in socialno političnega položaja in bo potrebno, da se kasneje v svojem listu povrnemo k podrobnostim. Poročilo k računskemu zaključku 1935 je podal zbornični blagajnik Rado Čelešnik, k proračunu za leto 1937 predsednik finančnega odseka France Žužek, k predlogu o izpremembi volilnega reda Drago Kosem, k pragmatiki za zbornično osebje pa ravnatelj OUZD dr. Jože Bohinc.

Nato je predsednik otvoril debato k vsem točkam dnevnega reda. Priglasilo se je 17 govornikov in so v 3 urah prišli vsi na vrsto. Za JSZ je načelnik kluba krščanskih socialistov tov. inž. Lojze Žumer podal sledečo važno izjavo:

»1. Kraljevski oblasti priznavamo, da izvršuje po svojem najboljšem preudarku pravice do kontrole nad trošenjem finančnih sredstev; zmirom in pa vsakočasen režim pa naj nas dobi vse enotne in stremiljenju, da ohranjamo in razvijamo doseđanje samoupravo Delavske zbornice. Vsaka neiskrenost, vsaka potvorba se nad človeško družbo maščuje, nič drugega pa se morda ne bi nad družbo tako grozno maščevalo, kot potvorba funkcij in ustanove Delavske zbornice.

2. Med krščanskim delavstvom se je pojavila menda iz razlogov, ker JSZ za delavstvo premalo stori, potreba, da se poleg 40 letne strokovne zveze osnuje neka konkurenčna organizacija, ki bo za delavstvo skrbela intenzivneje od nas. V tej zvezi ugotavljamo, da predstavnštvo te organizacije niti ne smatra za potrebno, da sodeluje pri vprašanjih, ki se tičejo ne samo najbolj perečih problemov delavstva, temveč tudi pri vprašanju varovanja samouprave te zbornice.

V daljšem govoru pa je segel v debato tov. Peter Lombardo, ki se je zavzel za izdatnejšo zaščito obratnih zaupnikov; pozval je zbornico, naj dela nato, da se funkcije zaupnikov po obratih podaljšajo na dve leti, volitve v zbornico pa naj se izvedejo istočasno z volitvami v vse ostale socialne zavode, ker le na ta način bo mogoče doseči pocenitev volitev. Enako naj bi se funkcij-ska doba delegatom DZ določila na 4 leta.

Sprejeta je bila posebna resolucija nameščenskega odseka in pa resolucija, s katero zahteva zbornica uzakonitev enotnega poselskega reda za celo državo.

Po končani debati je dal predsednik predloge na glasovanje. Vsi so bili sprejeti soglasno. Tako je bila nedeljska skupščina enoten odraz vsega slovenskega delavstva.

STROKOVNA POROČILA

Tekstilno delavstvo

Skofja Loka. V nedeljo, dne 15. t. m., se je vršil izredni občni zbor tukajšnje strokovne skupine tekstilnega delavstva, v kateri je včlanjeno delavstvo škofjeloške predilnice in tekstilne tovarne Taler. Lepa udeležba tekstilcev na občnem zboru je pokazala, da naše delavstvo ni izgubilo zaupanja v svojo strokovno organizacijo, čeprav so na delu sile, ki hočejo delavske strokovne organizacije, zlasti pa JSZ, pokazati v delovski javnosti za nepravno delavsko strokovno organizacijo. Nekateri hočejo krivdo za tekstilno stavko in njene posledice prevaliti na strokovno organizacijo, češ, da je ta pahnila delavstvo v stavko in da med stavko ni pravilno postopala. Centralni tajnik tov. Lombardo je obrazložil ves potek mezdne gibanja tekstilnega delavstva in pokazal, kje so pravi krivci, ki so delavstvo pahnili v stavko in ga med stavko tudi vodili po poti, ki ni peljala k uspešnemu zaključku. Delavstvo je pri tem imelo veliko šolo za bodoče, prav tako pa tudi delodajalci, ki so mogli spoznati, da ima vsaka stvar nekje tudi svojo mejo. Tekstilno delavstvo se bo sedaj še močneje oklenilo svoje strokovne organizacije, ker le potom te si bo moglo na podlagi sklenjene kolektivne pogodbe zgraditi izboljšanje svojega položaja. Saj je pokazala tekstilna stavka, da je vse tisto, kar ni bilo v interesu delavstva, izviralo le iz tega, ker je bilo delavstvo prešibko organizirano in ker v njem ni bilo še prave strokovne vzgoje. Sedaj ni več čas, da iščemo vzroke o enem ali drugem, marveč je čas, da skrbimo za to, da se sklenjena pogodba tudi dejansko izvede, ker bo sicer še ta skromna pridobitev ostala zgolj na papirju.

Občni zbor je izvolil nov odbor, v katerem so ostali po večini dosednji odborniki. Novi odbor bo šel na delo, da uredi poslovanje skupine in zbere v sklop organizacije tudi vse tiste, ki so doslej stali izven nje, ker le tako bo organizacija popolna in tudi sposobna za delo, ki jo čaka v bodoče.

Občni zbor je potekel v najlepšem redu in slogi, kar nam daje jamstvo, da bo naša skupina stala trdno na braniku naših skupnih interesov pod okriljem Jugoslovanske strokovne zveze.

Senčur pri Kranju. V nedeljo 8. novembra se je vršil sestanek tekstilnega in stavbinskega delavstva za Senčur. Sestanek se je vršil v kaplaniji, kjer se je zbralo precejšnje število delavstva iz senčurske fare. Tov. Pestotnik iz Kranja je orisal potek zadnje tekstilne stavke. Med drugim je naglašal, da se delavsko mezdno gibanje vodi le potom strokovnih organizacij, ne pa potom kakšnih zakonitih hujšakačev. Če bi delavstvo poslušalo svoje strokovne organizacije, ne pa nekih zakonitih hujšakačev, bi imelo boljše kolektivno pogodbo, obenem bi si pa prihranilo marsikatero bridko uro, ki jih je imelo ob svoji zadnji borbi. Čas sam bo pokazal te laži-delavske voditelje, ki s svojimi demagoškimi besedami vodijo delavstvo v nesrečo. To je dosti jasno pokazala zadnja delavska borba v Kranju. Sedaj pa, ko ima delavstvo težko pripravljeno kolektivno pogodbo, ki jo podjetniki ne spoštujejo, je nujno potrebno, da se delavstvo še bolj oklene svojih strokovnih organizacij. Le tako bo delavstvo zmožno, da bodo delodajalci pogodbo spoštovali in da se uredi še nerešene neznosne razmere, ki obstajajo v kranjskih tekstilnih tovarnah. Tov. Žirovnik je pa navzočim stavbincem razložil kolektivno pogodbo stavbinskega delavstva ter obenem pojasnil pomen kolektivne pogodbe in način, kako se kolektivna pogodba potom legalnih strokovnih organizacij doseže. Delavstvu v pouk naj pa bo zadnja stavka v Kranju. Ob tej stavki se je delavstvo lahko veliko naučilo o pravičnosti delavske borbe. Zato ne izgubite upanja v svojo bodočnost! Ustvarili si jo pa bomo le potom prave in pravične delavske strokovne organizacije.

Šmartno pri Kranju. V nedeljo, dne 29. t. m., se bo vršil v Šmartinskem domu ob 10. dopoldne sestanek za tekstilno delavstvo. Na sestanku bo poročal zastopnik centrale o tehnikih mezdnih gibanj. Tovariši! Tovarišice! Organizacija vas kliče, da na sestanku po vaši zadnji borbi dobite novih smernic za nadaljnje delo. Nihče izmed vas naj ne bo malodušen, zakaj delavsko gibanje je večna borba. Kolektivna pogodba, ki ste jo z zadnjim mezdnim gibanjem dosegli, ni še tako popolna, kakršno je delavstvo želelo. To pogodbo, ki

je danes podlaga vsemu, kar delavstvo v danih razmerah mora imeti, podjetniki ne bodo spoštovali, če za to pogodbo ne bo stalo močno strnjeno delavstvo v strokovni organizaciji. Zato vas organizacija kliče, da obdržite to, kar ste v svoji večtedenski borbi dosegli. Prej je bil vaš namen, da prioritate pogodbo, sedaj mora biti vaš namen, da to, kar imate, izpopolnite. Delavstvo bo le v svoji skupnosti doseglo svoje pravice. Pravi strokovničar ve, da bo svoje pravice dobojeval v vztrajnosti in požrtvovalnosti. Tak strokovničar tudi to ve, da se z večnim godrnjanjem ne doseže drugo, kakor samo to, da podjetnik še bolj pritiska delavstvo. Delavstvo danes vzdihuje pod udarci, ter vprašuje, odkod naj pride rešitev. Z zaupanjem — ne s sovraštvom, glejte strokovno organizacijo, ki vas bo kot disciplinirano armado peljala do vaših novih zmag. Nikakor se pa ne sme nikdar več zgoditi tako, da bi poslušali ljudi izza plotov vaše borbe, ker taki ljudje ustvarjajo med delavstvom nedisciplino — anarhijo, po kateri delavstvo ne bo nikoli nič doseglo. Zato, tovariši in tovarišice, na sestanek!

Kočevje. V nedeljo, 22. t. m., se je vršil v Kočevju sestanek tekstilnega delavstva v gostilni Beljan. Sestanek je otvoril in vodil tov. Hren, ki je uvodoma poudaril žalostno stanje kočevskega delavstva ter ga bodril k borbi za svoje življenjske pravice potom organizacije Jugoslovanske strokovne zveze. Za centralo je poročal tov. Borec iz Duplice.

Govornik je poročal o splošnem del. položaju, ki je obupen. Delodajalci se vedno izgovarjajo, da je kriza, da je zboljšanje del. položaja nevarno za obstoj podjetja, na drugi strani pa vidimo te ljudi po vseh najdražjih in luksuznih krajih, kjer zapravljajo ogromne denarje, za katere vemo, da so zaslužki delavskih žuljev ter da radi tega njih družine žive v bedi in pomanjkanju. In prav zato je naša nujna dolžnost, da se združimo v pravi delavski organizaciji JSZ in skupno zahtevamo, da ogromnih dobičkov ne bodo deležni samo delodajalci, ampak tudi mi, ker so pač odtrgani od naših ust. Posameznik pa ne bo pomenil nič, zato moramo vsi do zadnjega v organizacijo. Kolikor moči, toliko pravic!

Tov. Borec je poročal o borbi tekstilnega delavstva za enotno kolektivno pogodbo, kakor tudi o vsebini sklenjene pogodbe. Opozorjal je delavstvo, da naj se z zaupanjem oklene strokovne organizacije, ter naj nikar ne naseda raznim hujšakačem in razdiralcem, ki so jim vsi drugi cilji več, kot pa pomagati delavstvu iz sedanje bede. Tovarišica Bergantova iz Podgorja je navzoče delavke bodrila k borbi za pravičnost in dostojanstvo ženo. Delavsko mater je treba potegniti iz tovarn ter jo vrniti nazaj družini in otrokom. Njen poklic je materinstvo in gospodinjstvo ter je že v tem svojstvu največja delavka, za kar jo je tudi določil Bog. Očetu pa moramo izvojevati družinsko plačo.

Na sestanku so bili zastopani tudi lesni delavci in rudarji. Vsi navzoči so sklenili, da bodo delali v pravcu, da bo vse delavstvo Kočevja organizirano, ter da bi se čim prej vršil drugi sestanek vsega delavstva. Odobraval so delo JSZ, ker je politično neodvisna, njen cilj pa samo pomoč trpečemu delavstvu. Naj živi pravična borba!

Celjsko okrožje

Celje. Pekovskim pomočnikom! Naša organizacija je sklicala sestanek za pogajanje z Združenjem pek. mojstrov za nedeljo, 29. nov., ob 10 dopoldne. Svoječasno je Združenje poslalo osnutek kolektivne pogodbe, ki so jo pomočniki na sestanku predelali in kot nov osnutek vrnili delodajalski organizaciji. V nedeljo bosta torej obe strani sklepali obojestranski pametni in socialno pravični pogodbi. Upamo, da bo Združenje videlo upravičene zahteve pomočnikov, ki ne zahtevajo nič drugega kot to, kar jim po pravici gre. Kako bodo pogajanja potekla in kakšen bo sporazum, o tem pa bodo zastopniki poročali še isti dan, to je v nedeljo ob 6 zvečer. Pridite tega večera vsi na sestanek! Nihče pa naj ne misli, da je skupnost samo sedaj potrebna. Tisti, ki delajo iz dneva v dan, morajo biti prav tako močno vedno naslonjeni na organizacijo.

Celje Tisti, ki kažejo v »Delavcu« neko ljubo-sumnost zastran živahnega delovanja pekovskih pomočnikov v celjski JSZ, naj bodo kar lepo mirni. Škoda živcev! Saj se ni treba jeziti nad

svobodnim korakom celjskih pek. pomočnikov, to se še ne pravi mešati štrane, ko je pa vendar za »Delavca« svoboda — evangelij! Pomočniki imajo že povod, da so se organizirali v JSZ, on sama pa vse čestitke vlnudno odvrne, saj ve, da je na priliko slučaj pri Westnu vreden več kot navadna čestitka! Sicer pa je bolje, da molčite, kajti v nasprotnem slučaju vam bodo začeli pomočniki sami javno odgovarjati! Tovariš Koren pa bo svojo zadevo že uredil na odločilnem mestu. On ima čisto vest, radoveden je samo, če je tako tudi pri onih, ki govorijo o sotrpinih.

Kranjsko okrožje

Skofja Loka. Preteklo nedeljo, 15. t. m., se je vršil okrožni sestanek delegatov kranjskega okrožja. Zastopane so bile skupine: lesna, tekstilna in oblačilna iz Skofje Loke in skupine iz Kranja in Žirov. Posamezni delegati so podali poročila, iz katerih je bilo razvidno delo in tudi težave posameznih skupin. Prav obširno je poročal tov. Tomažič iz Kranja o stanju, ki vlada po stavki. Tov. delegat iz Žirov je poročal o poteku borbe za njihovo kolektivno pogodbo, ki se je dosegla za vsa čevljarska podjetja v Žireh. Iz njegovih izjavanj je bilo razvidno res pravilno pojmovanje kršč. delav. strokovne organizacije in požrtvovalnega dela za izboljšanje položaja delavstva. Sklenilo se je, da se bo prihodnji sestanek vršil drugi mesec v Trziču.

Kovinarji

Kamnik. V torek, dne 24. nov., se je zgodila v tovarni Titan težka nesreča. Transmisija je odtrgala roko v zapestju tov. Štuparju Alojziju. Ponesrečeni tovariš je bil agilen član naše skupine. Zato, tovariši, je naša dolžnost, da ga v njegovi nesreči podpiramo. Nam vsem pa bodi v pouk, kako nezadostne so še varnostne naprave v obratu, katere skušajmo izboljšati.

Rudarji

Zagorje. V nedeljo je imela naša skupina rudarjev svoj redni članski sestanek, ki je bil polvoljno obiskan. Obravnavalo se je predvsem strokovno delo naše organizacije in organizacij sploh, ter o kolektivnih pogodbah in njih izvajanju. Ugotovilo se je, kar se opetovano poudarja, da je nujna potreba, da se vzbudi delavska zavest in da delavstvo postane odločnejše v boju za svoje pravice. Delavec je sam svoje sreče kovač. Zato je treba, da se tudi notranje preoblikuje. Med delavstvom naj zavladava bratstvo in ljubezen. Niso še dobojevani boji, zato naj zgine malodušnost in brezbrižnost vsaj pri tistih, ki so organizirani. Časi so še zmeraj težki, zato nam treba novih priprav, odločnih moči in značajev, da bodo kos svojim nalogam, ki jih še čakajo. Posebej velja to še za naše kršč. soc. gibanje, ki se z vseh strani blati in omalovažuje vprav radi svoje odločnosti. Brez ozira na levo in desno, preko vsega obrekovanja in blatenja, ki leti na nas celo od katoliškega časopisa, ki se v zadnjem času v tem boju proti nam kar kosa med seboj. Ni nas strah in se ne plašimo tudi če je vse proti nam, naša volja in odločnost je trdna ko granitna skala, ob kateri se stere vse. V tem boju bomo zjekleneli! Končno mora zmagati pravica nad krivico in v zmago našo, ki doživljamo preganjanja po krivici in po nedolžnem, ne dvomimo. Na sestanku se je tudi vsem članom posebej naročilo in priporočilo, naj tisti, ki še niso poravnali podpornega fonda, to poravnajo do 30. novembra. V soboto in nedeljo, dne 29. nov. po 9 dopoldne naj se zglase vsi, ki imajo namen plačati podporni fond. Vsakemu je to v njegovo korist in nikakor ni zgubljeno. Kdor ne more sam osebnost poravnati, naj da tov. blagajniku ali njegovemu namestniku! Tudi nekaj koledarčkov je še na razpolago. Kdor si ga želi še nabaviti, naj se zglašuje pri skupinskem tajniku.

Delavska kultura

Jesenice. V nedeljo, dne 29. t. m., se bo pri nas nadaljeval tečaj strokovne skupine kovinarjev Jesenice. Predaval bo tov. dr. Jože Pokorn o »Slovenski industriji«. Tovariši, ki so se udeležili zadnjega predavanja, pa tudi drugi, vabljeni. — Odbor.

Domžale. V nedeljo, dne 29. t. m., bo v Domžalah otvorjen tečaj za strokovne skupine kamniškega okrožja. Tečaj bo v društvenem domu v Domžalah, in sicer bo začetek ob 8 dopoldne. Vse skupine so naprosene, da pošljejo na ta tečaj svoje odbornike, pa tudi druge tovariše in tovarišice, ki se za tečaj zanimajo.

Kemični delavci

Domžale. V našem podjetju se zmeraj kaj novega dogodi. Tako smo pretekli teden doživeli, da smo prišli na 40urni delovni čas. Naše podjetje noče zase poznati nobenih zakonov. Le od delavca se to terja, pa še kako! Gospod podjetnik vse preveč na delavce pritiska, medtem ko vodstvo tovarne dela, kar hoče. Če se po krivdi vodstva pripeti še tako velika škoda, se vse prikrije. Delavstvu pa za vsako malenkost grozijo z odpovedjo. Mislimo, če bi bil g. podjetnik malo bolj natančen pri vodstvu tovarne, bi bil potem gotovo tudi z delavstvom nekoliko bolj zadovoljen in bi sprevidel, da tudi delavstvo ni tak volk, kakor si ga predstavlja. Saj delavstvo je z malim zadovoljno, da bolj ne more biti, in tudi zelo želimo, da bi bili malo bolj strpljivi med seboj. To bi bilo za obe strani boljše kot pa stalno sovražstvo, ki prevladuje. Da pa ne moremo in tudi nočemo delati brez poviška 50% za nadurno delo, to je pa pribito, pa čeprav se nam vedno obeta, da je to zadnji krompir, ki ga imamo. Dobro vemo, da je to samo trik, da bi mi omahnili. S takimi trikovi se nas samo podžiga, da smo bolj strnjeni kot kdajkoli. Še tisti člani, ki so bili vedno bolj ob strani, so danes stopili z nami v borbo, ker se dobro zavedajo, da se dá le v skupnosti in pod vodstvom JSZ kaj doseči. Če tudi nas ti boji precej stanejo, se jih ne strašimo, ker nočemo preko naših pravic. Četudi zadnje čase neki krogi zelo ostro nastopajo proti naši JSZ, smo mi vsi z njo v trdnem prepričanju, da le po njej dosežemo svoje pravice.

Domžale. V nedeljo 29. novembra ob 10 dopoldne se bo vršil v prostorih gostilne Habjan sestanek vsega kemičnega delavstva. Dolžnost vsega članstva je, da se tega važnega sestanka udeležijo.

Viničarji

Iz centrale. Zopet smo izgubili eno članico Posmrtnskega sklada in sicer tov. Bratušek Ano iz skupine Maribor, staro 74 let. Posmrtnina se je njenim ostalim že nakazala, toda le polovična, to je samo 500 Din, ker so bili zadnji slučaj zbiranja plačani že po smrti imenovane; izplačilo se je izvršilo v smislu poslovnika Posmrtnskega sklada čl. 7 in 12. Izvemo, da svoji umrle baje godrnjajo nad upravo Posmrtn. sklada. Vedo naj, da red mora biti povsod, in kdor hoče vse pravice, mora storiti tudi vse dolžnosti. V pojasnilo mariborskim članom naj še dostavimo, da družina Bratuševke ni bila nikakor oškodovana. Vplačali so za pokojnico 195 Din, sprejeli pa, kakor je zgoraj navedeno; torej so razliko iz tega plačali drugi člani. Opozorjamo vse člane Posmrtn. sklada, da naj vsikdar redno plačajo še pred smrtjo katerega družinskih članov. — Prihodnji teden bomo zato morali razpisati novo zbirko in sicer za 63. in 64. slučaj; enega za tov. Bratušek, drugega za v n a p r e j. Kdor le more, naj takoj ali čimprej plača.

Sv. Miklavž. Na tukajšnji občini se je 22. oktobra vršila viničarska komisija, ki je razsodila, da je moral vinogradnik g. Wipler Ludvik iz Avstrije plačati svojemu viničarju 850 Din odškodnine za razna dela, odškodnino za manjkajočo deputatno zemljo in viničarsko nagrado. Viničarja Krajca Ivana je zastopal tajnik zveze tov. Tomažič Franc. Viničar je dobil vsoto takoj izplačano.

Ljutomer. Dne 16. t. m. se je vršila viničarska komisija na tukajšnji okoliški občini za viničarko Golob Nežo proti vinogradniku g. Senčarju Ivanu. Razsodilo se je, da mora vinogradnik plačati viničarki do 1. julija 1937 vsoto 400 Din, ki jo bo g. Senčar plačeval v obrokih ter denar polagal v pisarni Zveze v Ljutomeru. Razen tega je viničarki dovolil, da si sme vzeti 260 kg sena s seboj. Tudi to viničarko je zastopal tov. Tomažič.

Vsem viničarjem pa priporočamo naj ne zabavljajo in preklinjajo. Organizirajte se, vestno vršite svoje stanovske dolžnosti kot viničarji, ter dosledno zahtevajte svoje pravice!

Mladina poroča

Kranj. Naša krajevna skupina MZ je polagala v sredo, 18. t. m., račun o svojem delu za preteklo poslovno leto. Kljub raznim oviram je skupina le dosegla, če ne popoln, pa vsaj delni uspeh. Vse leto so se vršili redno sestanki, le zadnje mesece je delo nekako zastalo. Pa upajmo, da se bodo tudi te rane zacelile, saj je novi odbor s predsednikom Prestorjem najlepši porok za to, že ta sestanek, na katerem smo spremenili odbor, je pokazal, da živi v družstvu kljub oviram še skupina ljudi, ki je pripravljena, da se bori in dela v smislu smernic »Krščanske delavske mladine«.

Papirničarji v boju za novo kolektivno pogodbo

Vevško delavstvo je že dalje časa pričakovalo, da bo podjetje odpovedalo kolektivno pogodbo. Vzroki za to bi naj bili v racionalizaciji obratov in tako presežku delavstva, kar navadno sledi vsaki racionalizaciji obratov. Toda podjetje je šlo veliko dalje in predlagalo tudi ostalemu delavstvu znižanje plač za celih 22%.

Takoj po odpovedi kolektivne pogodbe po 1. septembru so se med zastopniki podjetja, strok. organizacij in zaupniki začela pogajanja za sklenitev nove pogodbe. Pogajanja so napredovala zelo počasi. V tem času je podjetje izdelalo svoj predlog za splošen del kolektivne pogodbe kakor tudi kategorizacijo in plačilni sistem. Delavstvo je slavelo protipredlog — zahtevo po zvišanju plač. Povsem razumljivo, da bo to rodilo ostro borbo, kajti ena kot druga stran vsaka na svoj način brani svoje stališče.

Podjetje utemeljuje svoj predlog po znižanju plač z najrazličnejšimi argumenti — tako trdi, da so občutno padle cene papirja, da domača papirna industrija uživa premajhno carinsko zaščito, kakor tudi, da so plače vevškega delavstva napram drugi papirni industriji Slovenije previsoke in jih je treba znižati. Poleg tega ugotavlja podjetje, da bodo delavci v bodoče prav toliko zaslužili, če ne še več, kot doslej in to zato, ker ne bo več praznovanj, ki so bila v teku zadnjih let običajna.

Delavstvo na drugi strani ugotavlja, da za služki nikakor niso preveliki. Poleg tega rastejo cene življenjskim potrebščinam in bi vsako znižanje za delavstvo značilo težak udarec.

V prejšnjem tednu se je položaj zelo zaostril. Podjetje je vztrajalo na znižanju — delavstvo je to odklanjalo. Končno je delavska delegacija stavila predlog, da odstopa od svojega predloga po zvišanju plač in je pripravljena dati od delavskih plač 1½% mesečno za pokojnine delavcem, kateri bodo odpuščeni. Število odpuščenih delavcev znaša sedaj okrog 90, vendar pravi podjetje, da jih bo nekaj, in to mlajših, kateri so bili doslej zaposleni na obratu Janezija, sprejelo zopet v delo. Delavska delegacija je ugotovila, da

se bodo upravni stroški podjetja z redukcijo delavcev, ako bi jih odpustili 40, znižali za okrog pol milijona dinarjev. Plače pa bi se znižale za 1,100.000 dinarjev. Delavstvo bi tedaj utrpelo zgube na zaslužku nad 1½ milj. Din letno. Izgubilo bi petino dohodkov, t. j. ca 200 Din na mesec na delavca. Pri vsem tem pa so občutno znižane tudi akordne postavke. Da se delavstvo razburja, je tedaj popolnoma razumljivo.

Podjetje je pri predlogu delavstva popustilo na 16%, po nadaljnjih razgovorih, pri katerih je bilo videti, da še ne bo nobenega izhoda, je popustilo na 12%.

V nedeljo, dne 22. nov., se je v Vevčah vršilo večje zborovanje, katerega se je udeležilo vse vevško delavstvo. Zastopniki delavstva so poročali o poteku razgovorov s podjetjem, kakor tudi o ukrepih, ki so jih izvršili tako na okrajnem glavarstvu in pri kr. banski upravi, da informirajo oblast o svojem stališču. Na zborovanju je delavstvo odobrilo delo svoje delegacije in dalo tudi svoj pristanek na 1½% znižanje kot prispevek za vzdrževanje upokojencev. Delavski zastopniki so delavstvu pojasnili potek razprav in razložili vse težave, s katerimi se imajo boriti. Prav tako so opozorili delavstvo na posledice borbe v slučaju stavke ali brezpogodbene stanja. Govorniki so poudarjali, da v takih trenutkih ne sme biti nobene tajnosti in mora biti jasnost v vseh pogledih, ker le tako bo mogoča prava odločitev. Ker se je na pogajanjih od strani podjetja ugotavljalo, da so le centralni zastopniki nepopustljivi, je delavska delegacija, ki vodi pogajanja, zahtevala od delavstva, naj »ono pove, v koliko je pripravljeno iti na znižanje plač. Na to vprašanje je delavstvo soglasno izjavilo, da od svojega predloga, katerega je stavila delavska delegacija, ne more odstopiti. Plače morajo ostati take kot doslej. Zborovanje se je končalo v najlepšem redu.

Eno je bilo mogoče na tem zborovanju ugotoviti: delavstvo bo svoj košek kruha branilo do skrajnosti.

Pestotnik Janez, Kranj:

Kaj še omahujete!

Pod tem naslovom prinaša »Delavska fronta« uvodnik, s katerim napada našo Jugoslovansko strokovno zvezo. Zdi se mi k temu potrebno pibiti samo to: Kdor hoče obrekovati našo organizacijo, naj se prej prepriča o resničnosti svojih izjav. Resnica namreč je, da so člani JSZ v Stražišču glasovali ter bili tudi kandidati na listi JRZ. Če gospodje od »Delavske fronte« tega ne verujejo, naj se prepričajo. Pa tudi v drugih krajih našega okraja so katoliški delavci glasovali za liste JRZ. Naj bo vsem jasno, da poročanje »Delavske fronte« glede občinskih volitev v Stražišču ne odgovarja resnici!

Ce pa je interes nekih ljudi, da po časopisih hočejo voditi borbo proti naši organizaciji, naj jo vodijo objektivno. Ni nam pa treba podtikati stvari, ki ne odgovarjajo resnici. Pravite, da ste katoliški list. Katoliško delavstvo po svoji organizaciji vodi borbo za pravico in resnico. Ce ste to pozabili in tega nimate napisanega v svojem programu, potem se nikar ne smatrate, da ste katoliški list.

Da smo pripravili komunizmu, tega nam ni treba podtikati, ampak nam to stvarno dokažite! Zalostna resnica pa je, da pri nas obstojati dve katoliški delavski organizaciji. Po čigavi krivdi, to ve vsa slovenska javnost. Ali je to katoliška skupnost, ki se pri nas povsod poudarja? Katoliška skupnost in enotnost je poudarjena v Kristusovih besedah: »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe.« Zakaj razdor in razdvajanje naših delavskih vrst? Ce hočete vršiti apostolsko delo med delavstvom za večno veljavne Kristusove zapovedi, potem je vaše mesto v organizaciji, ki pri nas obstoja že 40 let. Ne samo naglašati enotnost delavske organizacije, pri tem pa misliti, kako boš nekoga uničil, da tako sam stopiš na njegovo mesto. S tem se ne oznanja ljubezen med današnjo s sovraštvom nasičeno človeško družbo, ampak se med množicami delovnega ljudstva sovraštvu le še podpihuje. Niso zadosti samo besede, potrebna so tudi dejanja!

Zato, ne koljite delavskih vrst, posebno ne danes, ko ima delavstvo proti sebi tako močno

povezan in združen kapital. Dokazov za to nam ni treba iskati. Kar ozrimo se na »Zvezo industrijev«. Se bolj zgovoren dokaz pa so nam volitve v TOI, kjer je postavljena enotna lista brez ozira na politično in svetovno nazorsko pripadnost. Zato naj nam nihče ne očita, da smo pripraga komunizmu, če skupno z vsem delavstvom zastopamo delavsko enotnost, kadar gre za gmotne koristi delavstva.

Mi ne omahujemo! Za nas krščanske strokovničarje je ta klic odveč. Vedno in povsod bomo stali v borbi za delavske koristi. Vsikdar pa bomo poudarjali svoje katoliško prepričanje in vodili boj proti marksizmu. Niso pa merodajne za nas smernice kakih politikov! Za nas je merodajen nauk Kristusov in po njem dani okrožnici sv. očetov Leona XIII. in Pija XI. To je za nas temelj in glavno orožje proti vsem, ki nas hočejo blatiti pred katoliško javnostjo.

Dr. Krek je priklikal našo organizacijo v življenje ter ji dal smernice za njeno delovanje. To pa je in bo naša pot in naša borba proti vsemu, kar ni krščanskega! Borba pa tudi tistemu, ki nosi samo ime katoliško, dejanja pa nima v sebi. Po delih in dejanjih bo delavstvo sodilo, katera je prava katoliška delavska organizacija. Delavstvo bo spoštovalo in ljubilo samo tiste, ki bodo v svojem javnem delovanju delavstvu pomagali in mu stali ob strani.

Izjava. Podpisani Lombardo Peter izjavljam, da sem o priliki razprave o Poselskem redu v Belgradu 23. 1. 1936 napačno tolmačil zadržanje ge. Franje Petrič, zato po njenih pojasnilih nimam povoda misliti, da je glasovala proti dopoldanskemu nedeljskemu prostemu času za obisk službe božje. — Peter Lombardo.

Stražišče. Nedavno sta se poročila dva naša agilna člana, tov. Silar Ivan in tov. Starman Marjanca. Bog jima daj v njihovem novem življenju obilo sreče in božjega blagoslova!

Doma in po svetu

Domači dogodki

O občinskih volitvah v zetski in savski banovini je bilo izdano tole uradno poročilo: V zetski banovini je dobila JRZ 204 občin (77%), Združena opozicija pa 35 občin, HSS 17 občin, meščanske liste 4, neopredeljeni 5 občin. — V savski banovini so bile volitve v nedeljo za 60 občin: JRZ 32 občin, HSS 12, SDK 12, Hodjera 2.

»Radikalna stranka je danes večja kot je bila kdajkoli, celo pod našim velikim voditeljem in učiteljem, pokojnim Nikolo Pašičem,« je izjavil med navdušenim pritrjevanjem predsednik vlade dr. Stojadinovič na agitacijskem shodu za občinske volitve v Bitolju. »Uspeli smo, da pripeljemo v našo stranko in pridobimo za sodelovanje vse Slovence, vse muslimane in pretežni del bivše demokratske stranke.« — »Naših mej,« je na drugem mestu dejal dr. Stojadinovič, »ne bomo branili s prelivanjem črnila po papirju, marveč z našo odlično, močno in dobro opremljeno armado. Poleg vojske v vojašnicah pa smo osnovali še drugo, civilno vojsko, in ta je naša JRZ. To je prostovoljna in neustrašena armada.«

Državni proračun za 1937-38 je vlada predložila narodni skupščini v razpravo. Zaenkrat so bili objavljeni samo izdatki, ki so zvišani za 600 milijonov. Povečani sta za večje zneske postavki za vojsko in za dolgove.

Spremembo uredbe o kmečkih dolgovih zahtevajo v utemeljeni spomenici na vlado vse slovenske zadrudne zveze, ker nekatera določila ne ustrezajo potrebam Slovenije.

Pogodbo med sv. stolico in našo državo (konkordat), ki je bila sklenjena lansko leto meseca julija, je sklenila vlada predložiti v odobritev narodni skupščini.

Minister dr. Miha Krek je govoril v Kumanovem na shodu poleg ministra za soc. politiko Cvetkovića. Izjavil je, da Slovenci zmeraj dobro premislijo, preden se za nekaj odločijo. Tako so dobro premislili, ko so z veseljem vstopili v Jugoslovansko rad. zajednico, ker so uvideli, da je z njo dana gotovost za nov gospodarski in socialni napredek vsega jugoslovanskega naroda. Političnim nasprotnikom pa je mesto v parlamentu, ne pa zunaj. Koruza raste na polju, drva pa v gozdu, ne pa narobe. Tako mora vsak politik priti delat politiko v parlament, ne pa jo iskati in delati kje drugje. Stojadinovičeva vlada ima pravico obstoja že samo zato, ker je ukinila avtoritativne režime.

O hrvatskem vprašanju in o sporazumu se posebno zadnje dni spet mnogo piše in razpravlja. Hrvatsko časopisje naglašja, da hočejo imeti Hrvati priznane svoje pravice v tej državi od vseh strank, ki imajo zaslombo v ljudstvu. Njim ne gre za oblast,

To pa je mogoče doseči le z morejo sprejeti samo novi, resnično svobodno izvoljeni ljudski poslanci.

mora biti večina Srbov, večina Hrvatov in večina Slovencev. Preglasovanja ne sme biti. — Na srbski strani se Združena opozicija v glavnem s temi načrti strinja, vendar točnejše svojega stališča še ni označila. — V JRZ pa po časopisnih poročilih prevladuje mišljenje, da se morejo Hrvati resno sporazumeti samo z JRZ in z nikomer drugim. Zraven tega se poudarja, da je JRZ osnova vse notranje politike in da se

točno drži sedanje ustave. — Taka je trenutna situacija, kakor jo prikazuje belgrajsko in zagrebško časopisje. — Neki angleški listi pa vedo poročati, da je prišlo hrvatsko vprašanje do odločilne stopnje in da se more v kratkem času pričakovati rešitev.

Knez Pavle se je vrnil iz Londona, kjer se je mudil 14 dni. Razgovarjal se je s predsednikom angleške vlade, z angl. zunanjim ministrom in z drugimi.

Tuji dogodki

»Samomorilec Salengro povzroča hude nemire po vsej Franciji.« (Slovenec, 20. 11. 1936.) O gonji proti francoskemu notranjemu ministru pred in po njegovi smrti je zapisal škof iz Lille tudi sledeče: »Pred odprtih grobom čutimo dolžnost, spomniti zopet enkrat na to, da politika vsega ne opravičuje, da je obrekovanje greh, ki ga Bog obsoja in da se ne smemo vseh sredstev posluževati, da bi prišli do svojega cilja. Časopisje, ki se v žaljenju specializira, ni krščansko.«

Francoski notranji minister Salengro se je zadržal s plinom v svojem stanovanju. To je storil kot zadnji odgovor na nedokazane obtožbe političnih nasprotnikov z desnice, češ, da je v svetovni vojni kot dezertar izdal Francijo.

General Franco je sporočil vladam, da namerava blokirati glavno mesto Katalonije Barcelono z morja. S tem hoče onemogočiti dovoz v mesto. Anglija je izjavila, da bo smatrala vsako ustavljanje angl. ladij za morskoro razbojništvo.

Gdansk, svobodno mesto na obali Baltiškega morja, naj bi se za božič priključil Nemčiji; tako je izjavil nacionalno-socialistični poveljnik mesta. To bi bilo božično darilo za »voditelja«. V Varšavi in v Londonu seveda o tem »darilu« nočejo nič slišati.

Na Bolgarskem je policija zadnje dni aretirala čez 50 javnih delavcev in politikov in jih poslala po naročilu vlade v internacijo v razne kraje »radi raznašanja in širjenja 'vznemirljivih' vestí«. Največ jih je iz vrst narodne kmečke stranke.

Sklenjen je angleško-turško-grški sporazum za vzdrževanje miru v Sredozemskem morju.

Gentlemenski sporazum med Anglijo in Italijo postaja vedno manj verjeten.

Grozne delavske nesreče so se pripetile zadnje dni: V Franciji je zletela v zrak tovarna municije. Mrtvih je bilo čez 100 ljudi. — Prav tako je blizu Merana v Italiji pri eksploziji v smodnišnici izgubilo življenje 20 oseb. — Na Japonskem je v neki rudnik udrla voda in je utonilo kar naenkrat 1500 rudarjev.

Domžale. V nedeljo 15. nov. se je poročil naš zvesti tovariš Hribar Franc iz Ihana z gđ. Mimičo Hribarjevo. Mlademu paru želimo mnogo sreče.

Kaj pišejo o nas

V napačni smeri

vodi vodstvo Jugosl. strokovne zveze tako v Ljubljani kakor v jeseniški kovinarski skupini svoje pošteno članstvo. Mnogi, ki so leta in leta v tej organizaciji žrtvovali čas in denar za zmago katoliških načel, zmagujejo z glavo z boleščjo v srcu nad nerazumljivim ravnanjem, ki mora lastno organizacijo nujno peljati v propast. Ob spominu na naše stare borbe, na neustrašeno borbo, na premožne žrtve in zmage naših katoliških delavcev postaja človeku v duši tesno, ko vidi bojazljivo uslužnost in strahopetno hlapčevanje dela vodstva organizacije, — ki naj bi bila katoliška, delavska, borbena, — marksističnemu duhu in njenim tribunom. (Podčrtalo uredništvo). — Hvala Bogu, da članstvo v ogromni večini teh smeri ne odobrava, je pa skrajni čas, da jih tudi drugim v svojih vrstah ne pusti in da da vodstvu zaslužno lekcijo. — Jugoslovanska strokovna zveza je kulturna in strokovna organizacija na katoliških načelih, ne pa politična ali celo marksistična.

Tako list »Na mejah« v 8. številki od 15. nov. t. l.

Razno

Hrastnik. Prihodnjo nedeljo 29. novembra t. l. bo za Hrastničane pomemben dan. Ta dan bo blagoslovljena nova cerkev, za katero so se zbirali prispevki po celi Sloveniji. Menda je ni večje fare, kamor ne bi prišel naš prvi dušni pastir č. g. Zalar pobirat milodarov. Ker imajo vsi rudarski revirji, tako v Trbovljah, Zagorju, Kočevju in Rajhenburgu svojo cerkev, zato se je tudi v Hrastniku porodila v srcu delavcev misel, da se pozida cerkev, kjer bi našli v težkih dneh versko tolažbo. Za uresničenje te ideje se je zavzelo najprvo Slovensko katoliško izobraževalno društvo, ustanovljeno oktobra leta 1920 pod agilnim predsednikom Janko Arnšekom. Navedeno društvo je pričelo že l. 1924 ob prazniku sv. Jožefa zadevno akcijo s tem, da je odposlalo prvo spomenico na škofijstvo v Mariboru. Od tega časa dalje pa do ustanovitve posebnega cerkvenega stavbenega društva v juniju 1928 se je vodila cerkvena akcija v okrilju omenjenega društva. Pri ustanovitvi novega društva so predvsem sodelovali vodilni člani izobraževalnega društva in se moramo čuditi, da se delo tega društva ni nikjer omenjalo. Na kar so gotovi krogi pozabili, to je znano vsem Hrastničanom, ki so zasledovali katoliško gibanje v Hrastniku, tudi nasprotnikom. To ugotovljamo radi tega, ker se hoče ustvariti od golove strani mnenje, da se je akcija za zidavo nove cerkve v Hrastniku pričela šele ob ustanovitvi cerkvenega stavbenega društva, ali pa morda šele s prihodom č. g. Zalarja, kateremu sicer radevolje priznamo največ zaslug pri nabiranju prispevkov za novo cerkev, vendar če se že kaj opisuje, naj bi se navedlo tudi to, kar smo storili sedaj mi naknadno, ker pred krivičnimi očitki »češ, da naše društvo ni katoliško« se smemo in moramo braniti. — Za Prosvetno društvo: Viktor Eržen.

Veliko izbiro najmodernejših

RADIO aparatov

po ugodnih plačilnih pogojih vam nudi

»RADIOTEHNIKA«

Kranj, Savski breg 17

JOSIP GAGEL

Ljubljana :: semenišče

Specijalna trgovina nogavic in trikotaže

KNJIGOTISK
BAKROTISK
KLIŠARNA

LITOGRAFIJA
KAMENOTISK
OFFSETTISK

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

LJUBLJANA • KOPITARJEVA 6

ILUSTRACIJE IN KLISEJI DAJO REKLAMI SELE PRAVO LICE. - ZA REKLAMO V VLSOKIH NAKLADAH UVAŽUJTE LE OFFSETTISK, KI JE DANES NAJCENEJŠI!